

TABOR* izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 12. uri z datumom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti K 20.—, za izmenstvo K 40.—, dostavljeno na dom K 22.—, prejemni v upravi K 20.—. Inzerati po dogovoru.

Naroča se pri upravi TABOR*, MARIBOR, Jurčičeva ulica šte. 4.

TABOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 278. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. ŠHS poštnoslokovni račun šte. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne vpla. — Rokopis se ne vrača.

Leto: III.

Maribor, sreda 25. januarja 1922.

Številka: 20.

Papež Benedikt XV. in cerkvena politika.

Maribor, 23. januarja 1922

V nedeljo zjutraj je umrl v Vatikanu poglavar vesoljne katoliške cerkve, papež Benedikt XV. Nepričakovano in zavratno ga je zadela smrt, ki se ne ustavi niti pred veličanstvom »božjega namestnika na zemlji«. Umrl je kot žrtev pljučnega vnetja, ki je nastopilo kot posledica zanemarjene influence. Zazvonili so zvonovi nešteti cerkva starodavnega Rima; Vatikan, sedež mogočnega »pontifex maximus«, se je zaval v črno. Naglo — ponekod celo prezgodaj — je izvedel svet o papeževi smrti. Vkljub temu, da je papežstvo danes izgubilo skoraj vso svojo politično moč, je vendar smrt edinega cerkvenega suverena vzbudila širom sveta splošno pozornost. Vse vlade, tudi nekrščanske, izražajo sveti stolici svoje sočutje. To tembolj, ker je umrl Benedikt XV. v trenutku, ko se je hotelo papežstvo zblizati z drugimi suvereni.

Papež Benedikt (roj. l. 1854. iz liške markizove della Chiesa) je nastopil svoje mesto v enem najburnejših trenutkov evropske zgodovine: v septembru l. 1914. izšel je iz diplomatske šole Leona XIII. Med vojno je izdal več odkritosrčnih apelov na vojskujoče se države, naj nehajo s sovražnostmi. Vsi ti opomini in svarila, ki so se upirali zgolj na moralno silo, niso imeli nobenega vpliva na razvoj dogodkov. Na zunaj je vatikanska vlada skrbno varovala nevtralnost. Papež se je osebno mnogo zanimal za razne karitativne probleme svetovne vojne: tako je pošiljal denarne podpore invalidom, vdovam in sirotam raznih držav. Posebno so mu ležali na srcu vojni ujetniki v Rusiji. To dobro voljo mu mora priznati vsak objektivni človek. V mirovna pogajanja se Benedikt XV. ni vmešaval. Zadnja leta so se pač širile vesti, da se je Vatikan zanimal za reakcionarne načrte o ustanovitvi srednjeevropske katoliške države, da je indirektno podpiral Habsburge itd.; verjetnost teh vestí pa je težko presoditi, ker se kulise vatičanske politike zapirajo z največjo pazljivostjo. Koliko se je papež Benedikt osebno udeleževal cerkvene politike, ni znano. Vatikansko vlado vodi že izza časa Pija X. znani kardinal Gaspari.

Važna cerkveno-politična problema Benediktovega časa sta bila: uređitev razmerja z rimsko (italijansko) vlado in zblizanje s Francijo. Ker sta oba problema v ožji zvezi z osebo, oziroma dobo pokojnega papeža Benedikta XV., se nam nudi prilika, da seznanimo njima naše čitatelje:

Italijani so l. 1871. zasedli Rim in si osvojili ozemlje nekdanje papeževе države. Papež je proglasil prokletstvo in se zaprl v Vatikan. Kljub njegovemu prokletstvu se je na Quirinalu naselila italijanska dinastija in Rim je postal »glava uedinjene Italije«. Velešile so papežu zjamčile vse pravice suverena, kar je italijanska vlada priznala ter določila, da smatra vatičansko ozemlje za eksteritorialno. Vse te koncesije pa niso mogle pomiriti niti papeža Pija IX., niti njegovih naslednikov. Pij IX. je izdal l. 1870. dva važna odloka: S prvim odlokom je prepovedal vsem katoliškim vladarjem, da ne smejo obiskati italijanskega kralja v Rimu. Nekateri vladarji so smatrali obiskali Rim, vendar pa so se močli najprej roditi k svojem vatičanskemu zastopniku in šele na to so se jim odprla vrata

Prometna konferenca v Gradcu.

Nadaljevanje konference. — Stališče Jugoslavije nespremenjeno.

DKU Gradec, 23. januarja. Prvi delegati na prometni konferenci so na nadaljnjih sejah formulirali sklepe ter so, v kolikor se tiče Avstrije, Italije, Češkoslovaške in Madžarske, dosegli sporazum tako da lahko brez vsakih ovir sklenejo pogodbo. Kraljevina SHS in Romunija, ki je poslala tudi svojega delegata — še nadalje vztrajata pri svojih pridržkih. Zoper to stališče je navedel na današnji seji predsednik legacijski svetnik Lukes značilna dejstva, da je kraljevina SHS po svojem takratnem zastopniku na prometni konferenci v Parizu v oktobru l. 1920 stavila predlog, da se vizumi sploh odpravijo, torej še mnogo več, kakor pa zahteva pariška resolucija, ki tvori temelj graške konference. Tudi Romunija je v eni svojih vlog na zvezo narodov zavzemala to stališče. Obema državama se nudi sedaj prilika, da spreminita te besede v dejanja. Poljski delegat je naznanil, da je pooblaščen podpisati pogodbo, toda le, če se ugotovi njegovim zahtevam. Upati je, da se bo tudi poljska vlada prilagodila temeljem pariške konference, da se doseže za vse nasledstvene države važne in praktične rezultate, ki bodo gotovo vplivali tudi na genovsko konferenco.

Namestnik Ivan Hribar v Prevaljah.

LDU Prevalje, 23. jan. Pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar se je v nedeljo popoldne odpeljal iz Ljubljane v Prevalje preko Maribora, kjer je prenočeval. V Prevalje je prišel v ponedeljek zjutraj ob 7.30 uri. Že na potu skozi Dravograd so pozdravljali prihoda namestnika s streljanjem iz topičev. Strelji so naznanjali tudi njegov prihod v Prevalje. Na kolodvoru se mu je javil okrajni glavar g. Kaki, nato pa ga je pozdravil župnik g. Liepl in župan Lahoung iz Prevalj. V kolodvorski čakalnici je pričakovala gospoda pokrajinskega namestnika šolska mladina z zastavami. S kratkim navdušenim nagovorom ga je pozdravila hčerka občinskega tajnika gosp. Müllerja in mu poklonila šopek. Kralj Prevalje je ves v zastavah. Od 9. ure dalje je g. pokrajinski namestnik v poslopju okrajnega glavarstva sprejemal zastopnike državnih in avtonomnih uradov, korporacij in različnih društev. Tudi posamezniki so se obrnili na gospoda namestnika z različnimi prošnjami. Ob 13. uri je gospod pokrajinski namestnik priredil obed, pri katerem je napil Nj. Velicanstvu kralju Aleksandru I. Napitnici so se vsi udeleženci odzvali s trikratnim živjoklicem. Gospoda pokrajinskega namestnika je v imenu državnih uradnikov pozdravil višji sodni svetnik dr. Delian, v imenu prebivalstva mežiške doline državni nadzornik jeklarne v Guštanju g. dr. Obersnel in v imenu duhovščine župnik g. Liepl. Ob 18. uri se je g. pokrajinski namestnik odpeljal v jeklaro v Guštanju, kjer je sprejel deputacijo delavstva. Iz Guštanja se je odpeljal po 18. uri proti Mariboru.

Debata o vladni deklaraciji.

LDU Beograd, 23. januarja. V debati o vladni deklaraciji so se prijavili za besedo še radikalni disident dr. Momčilo Ivanić, zemljoradnik Milivoj Aradić, član Jugoslovanskega kluba Gostinčar in zemljoradniški disident Gliša Popović. Verjetno je, da bosta govorila tudi gg. Pašić in Svetozar Pribičević, ki bosta odgovarjala na pripombe raznih govornikov.

Konec Habsburške nevarnosti.

LDU Budimpešta, 23. jan. Z ozirom na korak entente v Budimpešti glede vprašanja Habsburžanov, ki ga je omenil jugoslovanski minister za zunanje posle dr. Ninčić v skupščini, je »Pester Lloyd« dobil na merodajnem mestu nastopna pojasnila: Zastopniki male antante so posetili madžarskega zunanjega ministra grofa Banffyja, da se informirajo o razširjenih vesteh glede namenov kraljice Zite in o stališču, ki ga zavzema v tem vprašanju madžarska vlada. Grof Banffy je podal pomirjevalne izjave in s tem je ta zadeva končana.

DKU Pariz, 32. jan. »Petit Parisien« poroča iz Bordeauxa: Razkraljica je večeraj zvečer dospela v Bordeaux ter potuje danes dalje v Madrid.

DKU London, 23. jan. (Češkoslov. dop. urad.) Razkraljica Cita je dospela v Madrid.

Glad v Rusiji.

LDU Moskva, 23. jan. V malito-polskem okrožju gladuje nad 250.000 oseb. Prebivalstvo je povžilo že vse surogate in konje. Na stotine vasi je vsled lakote uničenih. Kmetje prodajajo zadnje ostanke svojega imetja.

DKU Moskva, 23. jan. Kmečki list »Benot« poroča iz Samare, da so v vaseh tega okrožja stradajoči prebivalci začeli uživati že človeško meso umrlih sovaščanov. Člani mednarodne pomožne akcije so dognali že mnogo takih slučajev. Lakota zavzema grozne dimenzije.

Angleško-francoski spor.

LDU London, 22. jan. V krogih, katerim so znani oficijelni nameni, menijo, da je londonski kabinet pripravljen, zavzeti v vprašanju dogovora med Anglijo in Francijo nastopno stališče: Angleška vlada se strinja s tem, da se veljavnost dogovora podaljša in se določi rok na 30 let. Pripravljen je tudi skleniti dogovor na podlagi obojestranskih ugodnosti, čeprav ne uvideva potrebe za to.

Razpust rumenskega parlamenta.

DKU Bukarešta, 23. jan. Uradni list objavlja kraljev dekret, s katerim se parlament razpušča. Volitve v zakonodajno skupščino se vrše v času od 1. do 11. marca. Nova narodna skupščina bo sklicana dne 23. marca t. l.

Rudarska stavka na Češkem.

DKU Praga, 23. jan. »Čas« poroča, da so rudarji v Sokoljem reviru radi znižanja mezd stopili od 23. do 25. januarja v protestno stavko.

DKU Praga, 23. jan. »Pravo Lidu« poroča, da je delavstvo Ringhoff-skih delavnic stopilo v stavko, ker vodst. noče sprejeti odpuščenih delavcev nazaj na delo.

Demobilizacija v Franciji.

DKU Pariz, 23. jan. Prvi del rep-ske armade bo odpuščen koncem meseca februarja.

papežkega dvora. Drugi važni odlok je »Non expedit«, ki prepoveduje italijanskim politikom aktiven političen nastop v italijanski kraljevini. Ta odlok je že 40 let dušil razvoj klerikalizma v Italiji. Šele l. 1919. so posegli italijanski klerikaleci v odprto politično borbo in osnovali svojo »partito popolare«. Vatikan je molče privoili v to izpiembo in tako ublažil itak brezplodno prokletstvo Pija IX.

Od leta 1870. papež ni hotel zapustiti Vatikana in si je nadel epiteton ornans »vatičanski jetnik«. Stvar je bila namreč taka: Kakor hitro bi papež zapustil Vatikan, bi stopil na ozemlje tuje suverena, t. j. Italije. Ker pa mora tuji suveren obiskati vladarja ali izvrševatelja vladarske oblasti, na čigar ozemlju se nahaja bi se moral tudi papež najprej napopiti v Quirinal ali pa vsaj poslati svoje zastopnike. S tem bi seveda priznal suverenost italijanskega kralja in potrdil njegovo pravico nad Rimom in bivšo papežko državo. Tega noben papež ni hotel storiti, zlasti, ker ga je vezalo prokletstvo, ki ga je izrekel Pij IX. nad ujedinjeno Italijo.

Pokojni papež Benedikt XV. je tudi tu stopil korak naprej. V maju l. 1920. je izdal encikliko »De pacis reconciliatione christiana«, v kateri pravi: »Spoznavajoč, da bi medsebojni obiski poglavarjev držav mogli koristiti razvoju prijateljskega razmerja med narodi, je papež sklenil, da se ublaži strogost predpisov glede prihoda vladarjev v Rim«. Prvi izmed katoliških vladarjev, ki so nameravali na podlagi te določbe obiskati Rim, je bil belgijski kralj Albreht. Njegov prihod je bil napovedan za zadnje dni januarja t. l. A tik pred kraljevim prihodom je papež umrl.

Pravi razkol med Vatikanom in francosko republiko je nastal tistega dne, ko je predsednik francoske republike Emil Loubet obiskal Rim, ne oziiraje se na papeževe predpise. Sedemnajst let pozneje je Millerand obnovil diplomatske stike z Vatikanom in imenoval Jonnarta zastopnikom Francije pri vatičanski stolici. Vzrok tej izpremenci je iskati v notranjih in zunanjih razmerah Francije. Nedavno smo že opozorili na tem mestu, kako težko je Francija občutila izgubo protektorata na bližnjem vzhodu in v Afriki. Protektorat nad Kristjani teh daljnih provinc, katerega ji je omogočil Vatikan, je dajal Franciji tudi političen prestiž. Katoliški misijonarji vseh narodnosti so volens-volens podpirali francoske politične interese in širili propagando za francosko ime. Kako se je ločitev obnesla na znotraj, nam pričajo izvajanja Georges d'Avenala v lanskem letniku »Revue des deux mondes«. (Glej zadnjo številko »Njive«.)

Nekatere vesti poročajo, da je umirajoči papež Benedikt XV. izrazil željo, da bi njegov naslednik resil mučni spor z Italijo. Ta želja nam priča, da je tudi v Vatikanu zavel nekoliko liberalnejši duh. Upati je, da bo v dogledni dobi vendarle prišlo do popolne revizije enciklik Pija IX. »Chi vivra, vedrà«, vzklika milanski profesor dr. Ernesto don Bercesi, čigar članek o kraljevskem obisku v Rimu je objavila sobotna »Prager Presse«.

Eno je gotovo: Od papeža Pija IX. do papeža Benedikta XV. je tudi katoliška cerkev vzlic svoji skrajni konzervativnosti stopila par korakov naprej. Razvoj sodobnega življenja, podprt z netšetimi pridobitvami na kulturnem in gospodarskem polju, je bil predaleskožen in premogočen, da bi ne imel vpliva na ono vesoljno

državo nad državami, ki čuva s skrajno pazljivostjo zaklade dvatisočletnih tradicij. Papež Pij IX. je obsojal demokracijo, ustavo, republikanstvo in druge revolucionarne pokrete; papež Benedikt XV. pa je pokazal, da tudi papeževa kletva ne sega več dalje kot komaj do 50 let.

Poljska v minulemu letu.

Leto 1921. je bilo za Poljsko polno težkih skrbi, a tudi uspešnega, dasiravno napornega dela. Leto prehoda in konsolidacije — tako ga je označil ves poljski tisk, ki se je v prvih dneh po novem letu počel s političnimi dogodki leta 1921. Minulo leto je prineslo Poljakom takoj v začetku nekoliko pomembnih upov, katere je Poljakom prirojeni optimizem le preveč pretiraval. Bilo je to ob obisku načelnika poljske države Pilsudskega v Parizu, kjer so ga sprejeli s tolikimi častmi in tako finimi nuančami francoske uljudnosti, da se je domačim politikom kar zavrtela glava. Vseled tega so ojačili svojo agresivno politiko nasproti vsem sosedom, a očitno tudi precenjevali svojo lastno moč, vzlic vsem treznim svarilom njihovih prijateljev. Kako utemeljena so bila ta svarila, je pokazala bližnja bodočnost.

Prošlo leto je bilo za Poljake leto kočljivega plebiscita v Gornji Šleziji, ki se je vršil meseca marca, a je prinesel sadje šele jeseni — izza pametnega kompromisa in razdelitve. Ta plebiscit, v zvezi z njim pa tudi v Rigi sklenjeni mir s sovjetsko vlado, sta bila dva najznačilnejša dogodka v poljski zunanji politiki; v notranji politiki pa je najvažnejšega pomena sprejetje poljske ustave v začasnem državnem zboru. Kljub temu, da se je Poljska pobotala, ni pa uredila svojega razmerja s sovjetsko Rusijo. Poljski tisk od konzervativnega do skrajne levice, se neprenehoma pritožuje. Tako je razmerje med obema sosedoma še vedno napeto in nestalno. Koristi, ki so jih Poljaki pričakovali od trgovinske strani te pogodbe, se niso pokazale.

V poljsko notranjo politiko je prinesel nekoliko miru in sistematičnega dela za konsolidacijo šele novi uradniški kabinet v katerem se odlikuje poleg premierja finančni minister dr. Mihałski. Njegova avtoriteta in odločna volja, da zabrani katastrofalno inflacijo bankovcev je v precejšnji meri popravila razrušene državne finance. Po njegovi zaslugi, ki se ji pridružuje kajpada tudi vpliv ugodne rešitve gornješleziskega vprašanja, je pripisati, da se je padanje poljske marke ustavilo in da je njen kurz ostal »nad vodo«. Treba pa je še počakati, da se pokaže, koliko so upravičene nadeje, da bo

premoženjski davek, ki kateremu se je sejm odločil z veliko težavo in po dolgih debatah, vplivalo blagodejno na ozdravljenje poljskih financ. Že danes pa lahko trdimo, da je uradniški kabinet, ki po svojem smislu za delo in za koristi države daleko nadkriljuje današnji poljski parlament, popolnoma kos svojim nalogam. Predvsem je pokazal umevanje za realne naloge in možnosti tako v domači kakor inozemski politiki. Pod Skirmuntovim vodstvom je zavladalo realno naziranje o razmerju Poljske do njenih sosedov in trezno presojanje lastnih moči napram težkim nalogam. Posebno važnega pomena je zveza med Poljsko in Češkoslovaško. Ta pogodba ima za sabo vse resne činitele v poljski politiki in največji del publicistike. Ni brez pomena, kar je dejal v svojem novoletnem članku Bolesław Koskowski v »Kurjeru Warszawskiem«: »Ta pogodba je znatno popravila našo moralno situacijo in poljsko pozicijo v svetu«.

Danes ima Poljska pred sabo dva važna zunanje-politična problema: vprašanje Vilne in kočljivi problem Vzhodne Galicije. Pred par dnevi so se vršile volitve v Vilni, ki so izpadle neugodno za Poljake. Nadaljni razvoj tega vprašanja še ni odločen. Jasno je, da se težavni problem Vzhodne Galicije ne bo dal spraviti z dnevnega reda s polovičarskim poskusom autonomije. Odpora ukrajinskega prebivalstva ne bo mogel zlomiti policijski ali vojaški teror, ki ga poljska vlada vzdržuje, marveč bo to vprašanje preje ali pozneje stopilo pred mednarodni forum, oziroma se bo rešilo samo po sebi z konsolidacijo razmer v sosedni Ukrajini in v celji Rusiji sploh.

Kar se tiče notranje politike, je treba omeniti, da Poljska bolega na desolantnih strankarskih razmerah, ki sino otežkočajo delovanje poljskega snema. Dosedanja poljska konstitucija ni imela toliko moči, da bi sama ustvarila tako večino, ki bi bila sposobna za resnejše in trajnejše delo. Poljska stoji pred veliko nalogo, da izvede volitve v redni parlament in mogoče je, da na tej poti čakajo državo še velikanske, nevarne težave. Pred njimi se lahko zavaruje zgolj na ta način, če bo zavladalo v javnosti več resničnega smisla za demokratičnost, za obzirno in realno politiko, kakršno vodijo vsaj nekateri državniiki, ki ji stoje danes na čelu.

Žalosten del žalostnega poglavja.

Kamorkoli pridemo, povsod isto mrmranje nezadovoljnosti, zabavljanje čez draginjo, čez nizke plače, čez dav-

ke, čez stranke, vlado, državo. Naša demovina se je spremenila v dom zabavljačev. Obiskali so jo težki časi — pravijo — in tako ne more več dalje...

V nedeljo zvečer sem šel slučajno na ulice malo predno so se zaprle gostilne. Od vseh strani so prihajali divji glasovi: lajanja, tuljenja in evljenja je bilo polno vse naše mesto. Obšla me je groza — zazdelo se mi je, da sem prišel v kako centralnoafriško mesto, kjer prebivajo sami kanibali. Mimo mene je prišla po Aleksandrovi cesti družba temnih zibajočih se in tulečih postav — prva skupina kot živali pijanih ljudi. Ognil sem se jim ter šel po ovinku dalje. Toda komaj dvajset korakov naprej sem zadel ob novo skupino pijancev. Šel sem v neko restavracijo. Polovico gostov je bilo pijanih. Nekateri totalno. Zapustil sem ta lokal ter se napotil drugam — v neko gostilno. V zakajenih majhnih in nizkih prostorih je sedelo vse polno gostov, eden tik drugega. Nekateri so rjuli kakor besni, drugi so že smrčali, onemogli od pijanosti...

Kam pluje naš narod, naša sedanja generacija? Ali naj bodo ti kakor živali pijani ljudje oni, ki naj ozdravijo in zacelijo globoke rane, katere nam je zasekala svetovna vojna?

Žalosten sem šel dalje — v kavarno, v eno prvih mariborskih kavarn, kjer se zbira baje elita. Radoveden sem bil, kakšen je ta cvet našega Maribora. Elegančna kavarna je bila polna do zadnjega kota. Vse polno ljudi je bilo, samo treznih prav malo. Nekateri so buljili s svojimi pijanimi očmi krog sebe kakor vepri, drugi so ščipali svoje spremljevalke, ljubice ali žene, ne vem kaj, ki so se krohotalo odbijalo, odurno. Med pisano družbo tega »elitnega« mariborskega sveta pa je bilo — in to me je najbolj užalo — tudi vsaj polno še nedorasle mladine. Neverjetno mnogo je bilo vmes tudi zakriviljenih nosov — edino ekspozitno blago, s katerim nas osrečuje Radičeva republika.

Tak je torej cvet našega mesia! S čim smo se pregrešili, da nas je usoda tako globoko vmazala in onesnažila?

Vendar sem upal še vedno, da najdem kaj treznih ljudi, zato sem šel dalje — v neko solidno kvarno, vsaj smatra se jo za solidno. Sedel sem k mizi ter si naročil »kapucinčke«, komaj sem ga popil, že je obrnila moja pozornost nase družba pri sosednji mizi za mojim hrbtom. Ozrl sem se in pogledal — bili so sami uradniki, znane osebe — in vsi pijani. Preko sredine se je prizibala mimo mene zdaj pa zdaj kaka postava — sami znani spoštovani rodoljubi — in vsi — pijani! V nasprotnem kotu je sedela krog mize častitljiva družba poglavarjev neke stranke, ki je naj-

bolj nezadovoljna med vsemi mnogostevilnimi v dolini šentflorjanski in ki se rekrutira večinoma tudi iz najbolj nezadovoljnega stanu. Še predpoldan so ti prvaki grmeli na nekem shodu proti nevzdržnim razmeram ki vladajo pri nas in tožili — da bodo, če bo šlo tako dalje, poginili od gladi. Sedaj so bili ti »sestradani reveži« totalno pijani; pred njimi na mizi se je cedilo z nešteti butelj razlito vino...

Sodoma! Da naš Maribor je postal prava Sodoma, v kateri praznuje pijančevanje svoje orgije, kakor morda nikjer drugje v naši tužni dolini šentflorjanski. Milijoni in milijoni ljudskega premoženja gredo v žrelo stranskega moloha Alkohola. Ubijajo se sveže, zdrave delovne moči, ubija se zdravje, ubija morala, rodbinsko življenje, sreča!

»Jutro« je razpisalo anketo: »Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno? Dobilo je dvatisoč odgovorov; nekatere je tudi nagradilo; toda najbolj potrebno je naši državi: Odvrniti ljudi od pijančevanja! — Iz strašne, živalske strasti do alkohola, kateri je zapadel naš narod izvira vse naše gorje, izvirajo vse naše težkoče, izvira velika večina malkontentskih strank, draginja, vse... Ako ne odvrnemo naš narod od pijančevanja, bo izginil v blatu propasti in z njim vred naša mlada država. Toda kako storiti to. Kako doseči uspeh? Abstinencijska propaganda ni več v stanju rešiti našega naroda pijančevanja, naš narod je že preveč alkoholik. Treba bo poseči po drugih sredstvih, po prisilnih. Predvsem je treba poostri kazni za pijanost. Vsakogar, ki se ga zaloti v pijanosti, pa naj bo že miren ali pa naj razgraja, naj se brez ozira na njegovo družabno stališče zapre brez usmiljenja v najmilejšem slučaju za mesec dni.

Tu je treba nujnih odredb. Ako ne pade moloh Alkohol, bo padel naš narod, bo padla naša država.

Errata.

Politične vesti.

* Zitine komedije ne bo. Iz Pafiza poročajo, da je Zita v soboto zapustila Švico in potovala preko Pariza v Madrido. Vest, ki smo jo nedavno zabeležili na tem mestu, da je bilo Ziti povedano potovanje čez Pariz, je popraviti v toliko, da je Zita potovala čez Pariz, ni pa ji bilo dovoljeno, da bi smela izstopiti in »si nakupiti raznih stvari«, kakor je navedla v svoji prošnji. Francoska vlada je namreč izvedela, da se pod Zitinimi stvarmi skrivajo njeni pristaši. Zita je hotela izkoristiti bivanje v Parizu v ta namen, da bi se porazgovorila s svojimi brati. Portugalska vlada je namreč sporočila pariški vladi, da se tudi Ka-

da se mora iz zdravstvenih ozirov podreti. Novela z leta 1882. pa je razširila pravico lokalne oblasti tudi na ona poslopja »obstructive buildings«, ki so sicer odgovarjala higieničnim razmeram a so kvarila s svojo lego druga poslopja v okolici.

Med tem ko se je pečal »Aristans and...« z leta 1868. s sanacijo manjših nezdravih kompleksov in posameznih hiš, je sklenila Anglija l. 1875. še bolj globoko začrtan zakon »Cross Act« ki se je nanašal na sanacijo velikih mestnih delov in celih okrajev.

Vse omenjene zakone in druga določila je zbral v enotno celoto veliki zakonski zbornik »Housing of the Working Classes Act« z leta 1890., ki je obsegal VII. delov. Najvažnejši izmed njih je brezdvomno I. del »Cross Act« z leta 1875., ki je dal mestom in krajevnim oblastem najobširnejšo pooblastilno pravico za stanovanjsko oskrbo revnih in delavskih slojev. Oppenheimer poroča, da je izginilo v Angliji na podlagi »Cross Act« tisoč in tisoč nezdravih hiš, zginili so veliki deli mest, podrla so se predmestja, ulice itd.; kratkoma na podlagi postav se so podrli vse hiše, v katerih so razsajale bolezni in zalivala prevelika žrtev po statističnih podatkih. Po Oppenheimerju je ta zakon spremenil sliko marsikaterega mesta. Za London javlja da so izginili obsejni okuženi kraji mesta v znamenju postav in na novo oživi v moderno-higienični obliki. V Londonu samem so izvedli od

Doc. dr. I. Matko:

Vzroki padca umrljivosti na Angleškem.

(Dalje).

II.

„Dove non entra il sole, entra il medico“. (T. a. kamor ne prede solnce, prodre zdravnik). Star italijanski pregovor.

Kot omenjeno, so bili Public Health Act z leta 1848., 1875. in 1891. ogromnega pomena za vzdigo narodnega zdravja na Angleškem. Še večjega pomena pa je bila grandiozna stanovanjska reforma, katero je zamogel izvesti samo prevdaren in praktično mistič Anglež. Povod za njo mu je dala zopet statistika, ki je odkrila, da je vmrljivost največja v zaprašenih, umazanih hišah in umazanih predmestjih. Zanimivo je, da so bili stari narodi prav do bro podučeni o odvisnosti vmrljivosti od kakovosti stanovanj. Egipčani so bili naravnost veščaki glede stanovanjske higijene; od njih so se učili drugi narodi, kot Judje. Zanimivo je, da piše Mozes v III. knjigi, kap. 14 in V. 34—48, da je gobova bolezen v gotovi zvezi s stanovanjem in svetuje med drugim, da se naj okužena hiša podre, če ni sanacija drugače izvedljiva. Z zdravstvenega vidika sta dala recimo Augustus in Trajan Rimljanom moderni stavbeni red. Med tem ko je stari Rim vseboval še hiše iz ilovice, je novi Rim postavljaj hiše samo

iz kamna in marmorja. Vsaka hiša je imela prostorno dvorišče, okoli katerega so ležale prostorne in svetle sobe. Vodomet in majhen vrtič sta skrbela za ohlajenje hiše. Posebno pozornost je posvečal Rimljan solariju in kopališču, o katerem prepeva že Homer in ki ni manjkalo v nobeni rimski hiši. Kakšno razumevanje so imeli stari narodi za ljudsko zdravje priča najboljše, da so fungirali že v starem Rimu stoletja »Aedile« in »Censori« kot zdravstveni organi. Stari narodi so torej že imeli razne institucije, ki so se pri nas uvedle šele v zadnjih desetletjih.

In vse to dobro so požrli vrtinci in valovi narodnega preseljevanja, ki so uničili vedo in umetnost ter ob enem vse naprave starega veka. Tembolj moramo ceniti spoznanje starih narodov, ker je baziralo zgolj na stoletni in stoletni izkušnji in opazovanju. Sledil je srednji vek in njemu stoletja brez vsakega pojmovanja za higijeno, urejevanje mest in snago hiš. V Nemčiji imamo še dovolj žalostnih ostankov iz te dobe. Majhne in neznatne hišice z malimi okni, včasih komaj po 1—2 m široke ulice v Nürnbergu, Regensburgu itd. pričajo o pojmovanju te dobe za higijeno in ljudsko zdravje. O kanalizaciji, tlakovanju itd. sploh ni govora v tem času. Zato ni čudo, da je bila vmrljivost v srednjem veku izvanredno visoka, in so kužne bolezni kakor kolera, kuga itd. zahtevale neizmerne žrtve.

Anglež je prvi izmed svetovnih na-

rodov, ki je začel na podlagi svoje velike statistike primerno urejevati, popravljati in prezidavati mesta, ulice in hiše. Nekaj netočnih indirektnih določil glede stanovanj je že obsegal prvi Public Health Act z l. 1848., obširnejši je bil zakon sklenjen l. 1851. na inicijativo Shaftesbury-ja, glasom katerega so smeli obljundenejši kraji potom posojiti poskrbeti delavcem zdrava in vredna stanovanja. Podlago stanovanjski reformi pa tvori prvi stanovanjski zakon z l. 1868. »Artisans and Labourers' Dwellings Act«, kateremu je oče Mr. Torrenes in ki se je nekoliko razširil l. 1879. in 1882. Zakon se peča z izboljšanjem in demolacijo nehygieničnih hiš, določenih za delavska stanovanja, nadalje z zidavo in oskrbo izboljšanih in popravljenih hiš.

Zakon z leta 1868. obsega že točna določila glede odgovornosti hišnega gospodarja za dobro stavbeno in sanitarno stanje svoje hiše. Za slučaj, da posestnik ne izvede potrebnih sanitarnih sanacij na svoji hiši, prepušča zakon, lokalni oblasti pravico, da odpravi take nedostatk v lastni režiji, ali zapre hišo ali jo podere in si krije nastale stroške s prodajo stavbenega materiala. Morebitni preostane iz prodaje materiala se vrne gospodarju, ki nima nikake pravice do katerekoli odškodnine.

Omenjeni zakon z leta 1868. se je pozneje olajšal z novelo z leta 1879. v toliko, da je lahko kupil posestnik nazaj svojo hišo, katere je določila oblast,

rel na Madeiri pripravljala za vrnitev na Madžarsko. Zato so antantni zastopniki zaprosili portugalsko vlado, naj naznani Karlu in soprogi, da bi vsak nadaljni poskus imel to posledico, da bi ju internirali na katerem oddaljenem otoku.

Zanimivosti.

Kako je mornar postal kralj. — Prva v letošnjem letu.

Zelo romantično zgodbo je doživel nek mornar, ki se je z nekaterimi svojimi tovariši rešil z gorečega parnika na otok Tubai. Mornarji so bili večinoma Italijani. Med njimi sta bila samo dva Švedca, Knud Uddgren in Ginnor Sakson. Knud je bil izredno velike, močne postave, pravega golijata med svojimi tovariši. Ko so dospeli na otok, ki šteje vsega 50 prebivalcev, a še med temi večina ženske, je vzbujal Knud s svojo izredno visoko in lepo postavo mnogo pozornosti. Med črnim ženskim svetom je nastala prava revolucija; vse so se zaljubile v švedskega mornarja ter ga noč in dan oblegale z najslajnejšimi ponudami. Mornarji so ostali na otoku deset dni. Enajsti dan je pristal na otoku nek ameriški parnik, katerega so naprosili, da jih vzame seboj. Prišla je ura ločitve. Zbral se je ves ženski svet, da se enkrat poskusi svojo srečo. Toda mornar se niti s solzami ni dal omehčati. Ko se je Kunt hotel vkrcati, je prišlo do gniljivih prizorov. Žene se sploh niso hotele ločiti od njega. Obkolile so ga od vseh strani, držale ga za roke in noge, naj ostane pri njih, naj jim bo kralj, kralj otoka Tubai. S vso silo se je moral bratniti objokanih žensk. Končno se mu je vendarle posredilo, da je došel na krov. Sedaj se je so zagnale ženske pravo viko in Knut je postal čisto mehaka. Da jih vsaj nekoliko potolaži, jim je svečano obljubil, da se kmalu vrne in postane kralj na otoku Tubai. In ostal bo mož beseda. Ko je došel v San Francisco, se je kmalu ukrcal v drugo ladjo, ki vozi mimo tega otoka, da se tam izkrci in prevzame kraljestvo. Čemu tudi ne bi? Podnebje je na otoku krasno. Izmed domaćin si bo izbral najlepšo za kraljico in jedi in pijače mu ne bo manjkalo. Sam je izjavil: Zakaj bi se ne vrnil k onim ženskam, ki me tako strastno ljubijo in ki me hočejo postaviti za svojega kralja. One so dosti boljše od ameriških in švedskih žensk. Ker so bolj postrastvalne in znajo strastnejše ljubiti. Lahko bom prepreč, da se moje bodoče pedanice ne morejo meriti v lepoto s svojimi belimi sestrami, vendar pa predpostavljam udobnost lepote. In sedaj potuje v svoje novo kraljestvo. Lahko bo pozabil Evropo in belce, kajti, ko bo stopil na tla otoka, bo lahko vzkliznil: Tu me vsi

1876 naprej nad 16 velikih projektov v svrhu sanacije nezdravih razmer. Mestna oblast je pokupila večje dele mesta, porušila v njih vse nehygienične ter nezdrave hiše in oddala nastala stavbišča stavnim družbam, da sezidajo na njih moderna poslopja, odgovarjajoča sanitarnim zahtevam. S prezidavo gotovega mestnega dela v Londonu se je n. pr. pripravilo dobrih stanovanj za 27.066 ljudi, med tem ko je stanovalo, ravno tam pred sanacijo komaj 21.207 oseb v skrajno slabih in nehygieničnih stanovanjih. Največji izmed vseh projektov je obsegal sanacijo londonskih okrajev Shore-ditch in Bethnal-green, ki so obsegali nad 6 ha s 6.000 prebivalci v najslabših razmerah. Sanacija se je začela l. 1891. in dokončala l. 1900. Danes leži v sredini imenovanega, prej za bivanje nemogočega kraja velik in krasen park, od katerega vodi 7 lepili, tlakanih in širokih 15 m širokih cest. Razventega so postavili tam 23 velikih, 4—5 nadstropnih palač, ki obsegajo 1069 stanovanj za 5.524 oseb.

(Dalje prihodnjič.)

Popravek. V včerajšnjem članku je tiskarski skrat zakrivil več napak. V zadnjem od stavku čitaj pravilno „ki je mejnik v boju proti tuberkulozi (mesto „tuberkoz“)“. Predzadnji stavek se glasi: „Edina stroga statistika je bila prava smernica Angliji v boju proti visoki umrlivosti“. Pomotoma je izšel tudi motto namesto opombe „Dalje“.

ljubijo in tu sem prvi. Bil sem mornar, a sedaj sem kralj, četudi le majhnemu narodu.

Iz Havane poročajo, da je neki Olson iznašel novo pripravo. Če se ta nova iznajdba pritrdi na avtomobil, pobere mehanično vsako kokoš, raco ali gos, — psa ali mačko ne —, katero avtomobil ponesreči povozi. Pa ne samo to, med vožnjo jo tudi očisti, izčisti in opeče. Ko namreč avtomobil povozi kako žival, se sproži neko pero in dve mehnični roki se stegneta in jo pobere. Druge take roke hitro populijo perje, posebni noži razrežejo žival na kose in ti gredo nato v poseben zaboček blizu motorja, kjer se opečejo. Voda iz radiatorja kaplja potasi za meso in napravi tak sžmačeno pečenko. Več posebnih kovarstev je že kupilo novo pripravo. Ko so po daljši vožnji pogledali, če je novi stroj v dobrem stanju, so našli v njem trideset funtov pečene kureline. Kajpada je izumitelj dal svojo iznajdbo patentirati. — To je brzokone letos prva ameriška — raca.

Dnevna kronika.

— Železnica Murska Sobota—Dolnja Lendava. K dopisu iz Ljutomerja: »Taboru« z dne 17. jan. pod naslovom: »Vprašanje železniške zveze s Prekmurjem« smo dobili z kompetentne strani pojasnilo, da je misel zgradnje te železnice splošno naša delegacija pri razmejitveni komisiji napram Madžarski iz čisto posebnih vzrokov, nikakor pa ne gre za akcijo »gotovih finančnih političnih krogov«. Zgradba te proge je lahko mogoča, ker je vojno ministertvo izjavilo, da ima ves material za to železnico v svojih skladiščih na razpolago. Ta železnica se bode gradila hitreje in lažje, kot ona Murska Sobota—Ljutomer—Ormož, ker je povsod sama ravnina brez vseh zaprek in ker je zanišljena le kot takozvana »vojna železnica«. Zgradba proge Murska Sobota—Dolnja Lendava je bila torej — ne da bi se bilo kakorkoli obregalo ob zgradbo glavne proge Murska Sobota—Ljutomer—predlagana iz eminentno državnih ozirov. Vse druge domneve so proste kombinacije.

— Slovenskega ribarskega društva drugi redni občni zbor se vrši na Svečnico dne 2. febr. ob deveti uri dopoldne v restavracijskih prostorih Narodnega doma v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Odbor prosi za polnoštevilno udeležbo. Vsak član zastopa lahko pet odstotnih članov. Kot pooblastilo velja lanskoletna izkaznica. Samostojne predloge je priglasiti pisмено pred občnim zborom.

— Društvo jugoslovenskih tehničarjev v Pragi se najiskrenejše zahvaljuje vsem velečenim darovateljem prispevkov za naučno ekskurzijo v Nemčijo. Prijetna dolžnost nam je izkazati na tem mestu do zdaj došle prispevke iz Slovenije: Prvi mestni mlin, Celje 800 K; P. Heinrich, Skofja Loka 400 K; Joso Gorec, Ljubljana 600 K; Dravogr. rafin. olja, Maribor 400 K; Železarna Muta v Muti n. D. 400 K; Medič, Rakovec & Zankl, Ljubljana 200 K; J. Kopač & Co., Ljubljana 200 K; F. Čuček & Co., Ptuj 400 K; Opekarna v Račjem 1000 K; A. Kaffelj, Kočevje 100 K.

— Smrt starega in volitev novega papeža. Papeževa smrt je združena s pestrimi ceremonijami, bolj nego smrt kateregakoli posvetnega vladarja. Slikovit je zlasti papežev pogreb. Mrliča položijo v tri krste, katere prisotni kardinali zapečatijo s svojimi pečati. Priloži se tudi na pergamentu spisan papežev življenjepis. Konklave, t. j. volitev novega papeža, se začne enajsti dan po smrti. Volijo samo kardinali, a izvoljen je lahko vsaki katolik, pa tudi lajik. Od XV. stoletja so izvoljeni samo kardinali, a od XVI. stoletja samo Italijani. Pred konklavom položijo kardinali in maršali prisego, da bodo varovali tajnost volitev. Vrata Konklave zapre na zunanji maršal, na znotraj komornik. V konklave smejo vstopiti samo na novo došli kardinali, izstopiti pa le v slučaju bolezni, ako to potrde zdravniki in odobri večina kardinalov. V konklave ne prihajajo nikake vesti, kardinali se razgovarjajo o mljeni in njeni nobenih vez s svetom. Med ljudstvom razširjeno mišljenje o volitvi s pomočjo goloba ni resnično, ker je ta način ceremonije že davno odpravljen. Papeža se voli običajno s pomočjo glasovnic. Kdor dobi dve tretjini glasov, je izvoljen za papeža. Vstoličenje novega papeža je zopet združeno s starodavnimi ceremonijami.

— Kako zidajo v Zagrebu. Tekom lanskega leta se je zgradilo v Zagrebu 509 popolnoma novih stanovanjskih hiš, nadalje je bilo na 71 zgradbah dozidano eno in po več nadstropij in 54 zgradb dozidanih, oziroma povečanih. Razen tega se je v starih zgradbah preuredilo 305 novih stanovanj. Tako je dobil Zagreb nad 1000 novih stanovanj. Vse nove zgradbe stanovanjskih hiš lanskega leta v celi Sloveniji pa lahko preštejemo na prstih ene roke, dasiravno bi tudi pri nas ne zaostajali mnogo za Zagrebom, če bi se ravnali vsi po izdanih naredbah. Toda pri nas je seveda vsega kriva le vlada!

— Vojna odškodnina Beogradu. Beograjski občinski zastop je predložil reparacijski komisiji svoje zahteve glede vojne odškodnine. Mestna občina zahteva za deloma uničene deloma odnešene predmete skupno 122 milijonov odškodnine.

— Virovitica — mesto. Virovitica, ki je uživala dosedaj pravice trga, je povzdigljena in uvrščena med mesta.

— Požar v nautični akademiji. Pred par dnevi je izbruhnil krog polnoči v nautični akademiji v Bakru požar, ki je uničil streho ter tudi poslopje precej poškodoval. Požarni brambi iz Bakra in Reke, ki sta takoj prihiteli na lice mesta, se je z velikim trudom posrečilo ogenj pogasiti. Škoda znaša nad 1 milijon dinarjev.

— Drzen vlom je izvršil v soboto nek Omerzu v trgovino trgovca Vidmarja v Ljubljani. V soboto dopoldan je prišel po odgonu iz Bosne v Žuženberk, odkoder pa se je takoj z drugim vlakom odpeljal v Ljubljano. Iskaje svojega prijatelja je prišel tudi k Vidmarju. Pri tej priliki si je vse natančno ogledal. Zvečer se je vrnil ter šel najprej v delavnico. Tam je našel v rekem predalu ključke od blagajne, narkar se je spravil nad blagajno ter jo do zadnjega vinarja izpraznil. Denarja je bilo mnogo; koliko, sam ni vedel. Vse žepce si je napolnil. Po dovršenem delu se je napolnil v Prešernovo klet, da se z kozarcem vina pokrepča. Tu je vzbudil sum med gosti, ki so nanj opazili policijskega agenta. Nato so je pred hotelom »Stone« pogajal z nekim izvoščkom, kateremu je ponudil 400 K, če ga prepelje v Zalog. Detektiv je med tem pozval stražnika, ki je Omerza aretiral ter odvedel na stražnico. Tam je svoj čin takoj priznal in opisal. Pri njem so našli 98.181 K ter zlato moško uro. Sam se je čudil svoji sreči. Misli je, da ima kakih 20.000 K. Oddan je bil v sodnijske zapore.

Mariborske vesti.

Maribor 24. januarja 1922.

m Zagrebški nadškof v Mariboru. Danes ob 15. uri je prispel v Maribor z brzovlakom iz Zagreba zagrebški nadškof dr. Ante Bauer. Nadškof je prišel v Maribor, da obišče svojega bolnega tovariša knezoškofa dr. Milana Napotnika.

m Kaj je demagogija? Zadnja »Volksstimma« poroča v posebni notici, da je bilo odstranjeno občinsko sodišče proti draginji, kar baje najbolj občuti ljudstvo. Isti ljudje, ki pišejo v »Volksstimme« oziroma so nje najgorečnejši pristaši, pa so z drugimi strankami soglasno predlagali odstranitev občinskih sodišč in podili sodnike iz mestne hiše, še predno je bila tozadevna naredba sklenjena in objavljena v Beogradu. Ampak: — ubogo ljudstvo... Mi smo za tebe...

m Nerešeni akti občinskega sodišča proti draginji so prispeli včeraj na tukajšnje okrajno sodnijo ter se bo moralo v kratkem še 43 obdolžencev zagovarjati radi prestopka draženja pred okrajnim sodnikom.

m Kemičen tečaj Ljudske univerze. Vsi, ki so se prijavili za tečaj, naj se zanesljivo udeležijo prvega predavanja v soboto 28. jan. o pol 10. uri zvečer v kazini, da se po predavanju dogovore glade dneva, ure, splohi pričetka kurza, ki začne prve dni februarja.

čer v kazini, da se po predavanju dogovore glade dneva, ure, splohi pričetka kurza, ki začne prve dni februarja.

m Družinski večer s predavanjem urednika g. Božidara Borka o »Clovečanski katarzi v tragediji Rusije« priredi to soboto slovanska Citalnica pri mizah v dvorani Narodnega doma. To bo po dolgem času prvi intimni večer mariborske inteligence, h katerimi imajo pristop tudi nečlani, ki se lahko ta večer vpišejo, ker ni nikake vstopnine. Članarina Citalnice pa znaša samo 1 D mesečno. Ker bo predavanje izredno zanimivo in je že skrajni čas, da nudimo v dneh številnih plesov in še številnejših sej naši inteligenci tudi nekoliko resnejše duševne hrane. Pozivljamo »Citalničarje«, da v svojem krogu agitirajo za častno udeležbo. — Opozarjamo pa, da se prične večer točno ob 20. uri.

m 5 dinarski bankoveci. Vsled nejasnih in protislovnih vesti o izmenjavi 5 dinarskih bankovcev se pogosto dogaja, da posamezni gostilničarji, obrtniki in trgovci ne sprejemajo 5 dinarskih bankovcev. Opozarjamo, da morajo te bankovce sprejemati vsi državni uradi, torej jih tudi zasebniki ne morejo odklanjati. Sicer pa bi bilo v interesu javnosti, da bi tukajšnje finančno ravnanje to zadevo v časopisju pojasnilo.

m Ljudska univerza v Mariboru ima prvo predavanje v soboto 28. januarja t. l. ob 19.30 zvečer v mali kazinski dvorani. Predavanje v kratko otvori predsednik V. Grčar. Nato predava prof. I. Fava: Kaj je prava izobrazba in kaj ni. — Predavanje bo trajalo eno uro. Dvorana zakurjena. Vstop prost.

m Krsna slava pravoslavne dece v Mariboru se vrši v petek 27. t. m. na praznik sv. Save ob 11. uri dopoldan v Narodnem domu. Prijatelji mladine pravoslavni in katoliški se naprošajo, da se vdeležijo slave v čimnajlepšem številu. Vstop prost.

m Mariborsko učiteljsko društvo ima v četrtek, dne 26. januarja ob 9. uri predpoldne v III. deški osnovni šoli na Ruški cesti svoje zborovanje, pri katerem razpravlja o načrtu šolskega zakona.

m Trgovski sestanek priredi Slov. trgovsko društvo v sredo 25. t. m. zvečer v Nar. domu. Gg. člani in prijatelji društva so vabljeni da se sestanka mnogobrojno udeležijo.

m Planinski ples, združen s pohorskim sejmom priredi v sredo 1. februarja t. l. Mariborska podružnica SPD v glavni in v vseh postranskih Götzovih dvoranah v Mariboru. Ta planinska prireditve, združena s pohorskim sejmom bo gotovo ena izmed največjih atrakcij sezije: v planinskem stilu kar najokusnejše in umetniško okrašene prostrane dvorane, 2 vojaški godbi, krasno okinčani paviljoni z vinsko kapljico, prekašajočo nektar, ter jestvinami in pecivom vseh vrst, drča, planinska kramarja ter vse polno drugih planinskemu slogu prilagojenih znamenitosti. Vse pa bo združeval v idejno celoto in harmonijo »Planinski šaljivec«, svetovni list pod odgovornim uredništvom za ta večer posebej osokoljenega planinskega kozla: prava, pravcata planinska nebesa, z rajanjem v planinski, narodni ali promenadni noši. Vstopnice le po 10 D so v predprodaji pri društvenih odbor-nikih ter v trgovinah, označenih na plakatih in zvečer pri blagajni. Na svidenje v planinskem raju!

m Tatvina v tovarni »Petovina« v Ptuj. V nedeljo ob 23. uri je ustavila na dravskem mostu policija nekega 30letnega mizarskega pomočnika Fr. L. iz Ljutomerja, ker se ji je zdel sumljiv ter je imel pri sebi nahrbtnik. — Ker ni hotel povedati kaj nese, so ga odvedli na policijski Komisariat, kjer so ugotovili, da ima v nahrbtniku 13 parov zgornjih delov za čevlje. Pri teh lesni preiskavi so našli pri njem železniški vozni listek Ptuj—Maribor, kar je dalo sklepati, da je prišel iz Ptuja ter da so čeli, ki jih nesi v nahrbtniku, vkradeni. To je potrdila tudi dopisnica katero mu je pisal neki Franc M. Naša policija je takoj obvestila o zadevi ptujsko, ki je kmalu prejela omenjene-ga Franca M., uslužbenca tovarne »Petovina«, ki je končno priznal, da je zaplenjene dele vkradel v tovarni ter jih dasiravno so vredni 2500 K, prodal

Velika kavarna :: MUZIKALNO-OPERNI VECER :: Torek 24. Jan.

aretiranemu Francu L. za 1200 K, katerih mu pa tudi še ni plačal. — Oba Franca prideta pred sodišče.

m Tatvina. Posestniku Matiji P. iz okolice Slatine je včeraj, med tem ko se je mudil v tukajšnji klavniči, nek deček, ki mu je pokazal pot do klavniče, vkradel z voza dve konjski odeji v vrednosti 2000 K.

m Vlom v stanovanje. Emil G. je prijavil tukajšnji policiji, da je 23. t. m. vlomil nekdo v njegovo stanovanje ter mu odnesel črno zimsko suknjo z modro podlago in baržunastim ovratnikom, dva para črnih hlač ter tri pare ponošenih hlač v skupni vrednosti 8000 K. Pred nakupom vkradenih stvari se svari.

m Velika kavarna. Ob 17. uri popoldne čajanka s koncertom v »Klub-baru«.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Torek 24.: »Svet«. Ab. A.
Gledališče 26.: »Favn«. Ab. C.
Petek 27.: »Parizanka«. Premijera. Ab. C.
Sobota 28.: »Ptičar«. Premijera. Ab. A.
Nedelja 29.: Ob 15. uri »Za narodov blagor«. Judska. Ob pol 20. uri »Poljska kri«. Izven.
Ponedeljek 30.: Produkcija dramatične šole. Izv.
Torek 31.: »Dediči velikega časa«. Ab. B.

Sprememba repertoira. Vsled pravoslavnega slavlja dne 27. januarja se mora repertoar — ker je vojaška godba pri tem slavlju zaposlena — nekoliko spremeniti.

Ptujske vesti.

Demokratski večer se vrši v soboto 4 febr. v Društvenem domu. Vse prijatelje demokratske stranke se vabi k obilni udeležbi.

Občni zbor Jugoslovenske Matice podružnica v Ptuj se je vršil v soboto 21. t. m. Soglasno je bil z vzklikom izvoljen nov odbor in sicer za predsednika nadučitelj Gorup, za tajnico ravnateljica meščanske šole gđe. Seligova, za blagajnika nadupravitelj Zorman, za odbornike profesor Kolar, čevljarji mojster Zelenko, učiteljica Mervičeva in dr. Visenjak. Poročilo blagajnika je bilo jako ugodno ter je pokazalo, da je bil uspeh delovanja podružnice v lanskem letu jako povoljen. Živalna debata se je razvila radi izdelave katastra narodnih tveč. Zadevo se bo še proučevalo. Vdeležba je bila pičla, ker je bil občni zbor objavljen le v časopisju.

Občni zbor Ptujskega Sokola se vrši v soboto 28. t. m. z običajnim dnevnim redom.

Sv. Martin pri Vurbergu. Več faranov — najbrže jih je bilo samo par — je poslalo tukajšnjemu šolskemu vodstvu iz Ptuj 200 kron za uboge otroke naše šole v nakup šolskih potrebščin. Niimenovani darovalci so poslali denar v navadnem pismu, kar vsekakor ni bilo preveč varno, poleg pa priložilo še na stroj pisan dopis, v katerem se me pozivlja, naj tudi moj skromni znesek, katerega sem podpisal za nove zvonove raje uporabim za uboge otroke. Odstval sem se temu nasvetu ter tako nakupil skupno za 486 kron potrebščin za uboge šolarje. Kar se pa tiče nasveta, za katerim se skriva tudi precejšen del očitka, da naj bi namreč pobiral za revne šolarje darove tudi od hiše do hiše po naši fari kakor sem pobiral avstrijska vojna posojila med vojno, moram izjaviti prvič, da teh vojnih posojil nisem pobiral prostovoljno, ampak na ukaz višje šolske oblasti, kakor tudi drugi učitelji in nabral seveda tudi — prav malo. Dokaz za to je že, da nisem prejel nikakega »križca«, kakor so ga prejeli nekateri »navdušeni« nabiralci, med katere spada tudi nek tukajšnji človek. Drugič pa bi nabiranje od hiše do hiše pri nas ne imelo pravega uspeha. Sicer pa bo morila še prišel čas, ko bom potkal na vrata naših faranov, samo če jih bodo odprli. Anton Gselman, nadučitelj.

Sokolstvo.

o Sokolstvo v Rusiji pod sovjetsko vlado. Dušan M. Bogunović objavlja v »Novostih« zanimiv članek o Sokolstvu v Rusiji pod sedanjim boljševiškim režimom. Ker bo gotovo zanimalo tudi naše Sokole izvedeti kaj o bratski organizaciji v tužni Rusiji, prinašamo tu glavno vsebino tega članka: Svetovna vojna je zatekla rusko Sokolstvo v stadiju organiziranja. Caristični režim je gledal na Sokolstvo zelo nesimpatično; že pri prvih početkih se je opazilo, da so ruske vlade, ki so bile več ali manj v rokah Nemcev, kakor tudi sam carski dvor, stopale na pot Sokolstvu ter ga ovirale, kjer so le mogle in ga skušale celo zatreti. Sokolstvo se je s te strani razglašalo kot ideja revolucionarnega demokratizma in panslaviščne akcije. Bilo je treba mnogo napora slovansko mislečega ljudstva, a osobito Čehov, predno je ruska caristična vlada sploh dovolila ustanovitev Sokola. Plemenita duša slovanskega čustvovanja ruskega naroda pa je zelo hitro razvijala misel Sokolstva v široke vrste ruskega naroda ter je Sokolstvo v primeroma kratkem času postalo veliko delo — del obče kulture ruskega naroda. Ruska inteligenca je pričela delovati v Sokolstvu, smatrajoč Sokolstvo kot sredstvo obnove ruskega naroda v praven: demokratizacije ruskega življenja in sredstvo za ustvarjanje realnega edinstva Slovanstva. In dan za dnem je postajalo Sokolstvo v Rusiji jače in jače, hoteč s svojim delom doseči cilj: moralni, telesni in duševni preporod ruskega naroda. Ob proglašenju svetovne vojne, ki je zatekla sploh vse slovansko Sokolstvo v početkih vstvarjanja, se je rusko Sokolstvo postavilo v službo domovine in svobode. Boljševiška revolucija pa je neusmiljeno porušila še ono, kar se je med svetovno vojno očrvalo s tolikim trudom in s tolikimi žrtvami. Zveza Ruskega Sokolstva je bila razpuščena, imetje konfiscirano, nekateri voditelji pa celo aretirani in zaprti. Toda, ko se v arhivu ni našlo nič, kar bi po pojmovanju »boljševiških revolucionarcev« bilo protivno zdravemu napredku naroda, brez razlike stanu in ko so »boljševiški praviki« proučili idejo Sokolstva in našli v njej ne idejo, ki služi sistemu ali poedinim osebam, ampak idejo, ki služi obnovi narodnega življenja v praven vstvarjanja novega in zdravega človeka, zdravega v pravem smislu besede, to je: pravno, duševno in telesno, je komisar za ljudsko izobrazbo Lunarski sam pisal v zapor voditeljem Sokolstva ter se pri njih opravičil za nepravilno postopanje z njimi ter jim zadržal, da se taka organizacija s tako lepimi in plemenitimi cilji ne sme več dalje ovirati, ampak, da jo bo še celo sovjetska vlada sama podpirala in pomagala, da se bo mogla čim najhitreje razširiti. Ali težka gospodarska kriza, kakor tudi neprestane borbe med državljani so preprečile, da Sokolstvo s svojim delom dolgo ni moglo začeti. Komaj l. 1920. se je osnovala Zveza Ruskega Sokolstva, edina samostojna zveza v celi boljševiški republiki, ker so vse ostale bile urejene po ideologiji sovjeto. Zveza Ruskega Sokolstva ima svoj sedež v Petrogradu; starešina zveze je brat Deymidov, a načelnik brat Gorčin. Zveza izdaja svoj časopis »Sokolsko Novice«, katerega pa morajo pisati na — pisalni stroj, ker ga je nemogoče tiskati v kakih tiskarni. Ker služijo vse le vladi in komunistični stranki. Z naredbo centralnega urada je bilo odrejeno, da morajo oblasti podpirati vsa društva, ki se bavijo z vzgojo telesu. Ker so pa na vladi ljudje, ki niso imeli nikoli smisla za to vprašanje in ki hočejo priversti vse v »sovjete«, je čisto naravno, da podpora klub temu ni in da mora Sokolstvo delovati le s pomočjo lastnih sredstev, brez podpore sovjeto. Uradi sovjeto so hoteli organizirati idejo Sokolstva v smislu športa in potrebe vojske ter dali temu društvu ime: »Vojniško-

športni klub Sokol«. Razen tega pa je prevzela lastništvo sokolskih društev na sovjetski način tudi »Zveza komunistične mladine«. Iz vsega tega se vidi, da je sokolsko delo v Rusiji pod vlado velikih »boljševikov in reformatorjev človeštva«, še vedno zelo težko in je treba neizmernih žrtv in naporov, da se sploh obdrži. Podati statistiko članstva društev in dela Sokolstva v Rusiji je zaenkrat nemogoče. Točno je le eno: Sokolstvo kljub vsej strašni borbi, ki se bje v dušah ruskega naroda v Rusiji, vendarle ni uničeno. Obdržalo se je, kolikor je bilo pač mogoče in delo za preporod naroda. Tamkajšnji sokolski delavci pa se nadejajo, da bodo še dočkali lepše čase, ko se bo sokolska ideja razvila v lepo, plemenito cvetje, ko bo Sokolstvo v Rusiji oni faktor, kateri bi moralo biti. Nadeji teh daljnih sokolskih delavcev se pridružuje tudi jugoslovensko Sokolstvo.

Kino.

Mestni kino. Drugi del filma »Strah kineškega predmestja« se predvaja od torka dne 24. do včevši četrtka 26. tm.

Gospodarstvo.

Borza 23. januarja.

Curlh, devize: Berlin 257, Newyork 515, London 21.67, Pariz 41.50, Milan 22.40, Praga 9.40, Budimpešta 0.75, Zagreb 1.75, Varšava 0.15, Dunaj 0.15, avstrijske žigovane krone 0.08.

Zagreb, devize: Berlin 151—154, Bukarešta 218—225, Milan izpl. 1300—1322, ček 1305, London 1280—1290, Newyork kabel 300—303, ček 296—297, Pariz 2480—2480, Praga 540—556, Svica 6000—6050, Dunaj 3.20—3.30, Budimpešta 44—45; valute: dolar 293—302, av. krone 4.50, češke krone 559, rublji 22—25, 20 K v zlatu 980, napoleoni 1025—1050, leji 202—220, souverign 1100, funti —, franki —, marke 155, madžarske krone 42—44.

g IV. mednarodni vzorčni veselejem v Pragi se vrši letos v času od 12. do 19. marca 1822.

g Izdajanje uverenj za izvoz valut od strani odbora Narodne banke in njenih filijal. Ljubljanska carinarnica je dobila od generalne direkcije carine pod št. 1401 z dne 9. januarja t. l.

sledečo brzojavko: »Z odlokom finančnega ministra z dne 9. t. m. je odobreno odborom Narodne banke in njih filijal tudi nadaljno izdajanje odobrenj in uverenj o izvozu valut, toda samo individualno in za vsaki slučaj posebej ter se morajo uverenja odozemati.«

Brzojavna poročila

Govor Lloyd Georgea na konferenci liberalcev v Londonu.

DKU London, 22. jan. Na včerajšnji konferenci nacionalnih liberalcev v centralni dvorani v Westminsteru je govoril ministrski predsednik Lloyd George, ki je med drugim izjavil: Da se doseže zopet zaupanje, je predvsem potreba na vsem svetu vpostaviti resnični mir. Trgovina vsega sveta se nahaja v slabšem položaju, kot sploh pred tedaj. Probleme, ki tako vznemirjajo Britanijo in ves svet, lahko izrazimo v treh besedah: Obnova mednarodnega zaupanja. Brez zaupanja se ne more ničesar zgraditi, brez kredita ni trgovine, brez trgovine se ne more ljudstvo preživljati. Mir se mora vsopostaviti na dobrem sporazumu narodov. Lloyd George je na to razpravljaval o smotnih genovske konferenci. Na to konferenco so povabljeni vsi narodi, da se enkrat za vselej odpravijo vznemirjajoči glasovi o vojni nevarnosti, ki toliko škodujejo mednarodnemu gospodarstvenemu življenju in da se tudi dejansko onemogoči vojna. Če bi ne bilo miru, bi bili vsi finančni in trgovski načrti, katere bodo na konferenci razvili strokovnjaki, brez vsake dejanske veljave. Ne bo pa miru, če ne bo resničnega sporazuma in če ne bo v tem sporazumu sledilo vsaj delno zmanjšanje oboroženja. O reparacijskem vprašanju je izjavil Lloyd George, da on ni med tistimi, ki menijo, da bi se moralo Nemčiji prepustiti plačevanje vojnoodškodninskih zneskov. V nadaljnjem delu svojega govora se je Lloyd George pečal z vprašanji notranje politike in poudarjal potrebo, da se ohrani enotnost vsega naroda.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila.

ANTON ČERIN
tapetnik in dekorater, Ob bregu št. 4
se priporoča slavnemu občinstvu za izdelavo vseh v njegovo stroko spadajočih delov po najnižji ceni. 111

KORANIT

asbestni škrljavec, najboljšo sredstvo sedanjosti za pokrivanje streh in obloženje zidov.
— Tovarna v KARLOVCU (Hrvatska). —

GLAVNO ZASTOPSTVO ZA SLOVENIJO

Fran Hočevar, Moste, p. Žirovnica
GORENJSKO.

Stavbeniki, podjetniki in vsi, ki hočete imeti dobro pokrito streho, sigurno proti dežju, toči, snegu, požaru in viharju, zahtevajte oferte. 55 5—3

Iščemo

za posekati smrekove, jelove ali borove gozdove pri Dravi. — Ponudbe se prosijo na 44 8-4

Pavel Kiss & Komp., Sombor, Bačka.

Razpis službenih mest.

Pripravljalni odbor za ustanovitev Trgovske banke d. d. v Ljubljani razpisuje službena mesta in sicer: Mesto ravnatelja, prokurista, internista, arbitražerja ter še druga uradniška mesta, kot korespondentov, knjigovodij etc. ter mesto 1 sluga in tekača. Ponudbe je vposlati z navedbo dosedanjega službenega mesta in zahtevka glede plače do 10. svečana 1922 na naslov: Pripravljalni odbor za ustanovitev Trgovske banke d. d. v Ljubljani, poštni oredal št. 27 129